

J-Spring

16 april 2008 Spant! - Bussum

Temporale data en Hibernate

Johan Eikelboom

I T P R O F E S S I O N A L S

Onderwerpen

- Begrippen.
  - Transactietijd, geldige tijd en bitemporale data
  - Tijdeenheden, Intervallen, tijdlijnen, (un)packed
- Begrijpen.
  - een HRM voorbeeld .
- Wat is er zo moeilijk aan?
  - Waarom uw project hierdoor kan mislukken.
  - Wat er mist in relationele databases.
- Hoe je met Hibernate en wat patterns kunt doen wat relationele databases niet kunnen.

Geldige tijd, transactietijd en bitemporale data

- **Real-time – wat is het geval?**

Fred werkt **nu** voor de afdeling verkoop.

- ***Geldige tijd – wanneer is het gebeurd?***

Fred werkt sinds **1-1-2003** voor afdeling verkoop.

- **Transactietijd – wanneer hebben we wat vastgelegd?**

Ons systeem heeft op **1-1-2004** vastgelegd dat fred op de afdeling inkoop werkt.

- **Bitemporale data**

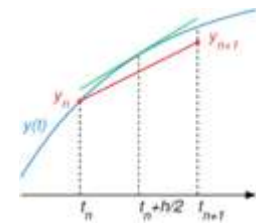
Ons systeem heeft op **1-1-2004** vastgelegd dat fred sinds **1-1-2003** op de afdeling inkoop werkt, en dit op **15-1-2004** gecorrigeerd omdat hij bij verkoop bleek te werken.

Tijdeenheid

- Natuurkunde: continu variabele tijd.
- Transactietijd: fijnkorrelig tijdstempel.
- Geldige tijd: discrete tijdeenheid.
  - Datum, uur, seconde, jaar, maand week.
  - Begin en einde van de tijd BOT en EOT.
  - Eindig aantal eenheden.
  - Opvolger en voorganger.
  - Lineaire ordening: $t_1 < t_2$ en $t_2 < t_3 \rightarrow t_1 < t_3$.
  - Bot, 1,2,3,4,5,6,7,8.. EOT.

Sinds, gedurende en interval

- Sinds-vorm: sinds datum 5.
  - Fred werkt voor verkoop sinds 5.
- Gedurende-vorm: van 5 tot en met 7.
  - Fred werkte voor verkoop gedurende het interval $[5,7]$
- Gesloten interval gebruik voor geldige tijd.
  - $[5,7]$ $\{5,6,7\}$
- Half-open interval voor transactietijd.
  - $[5,8)$ $\{5,6,7\}$

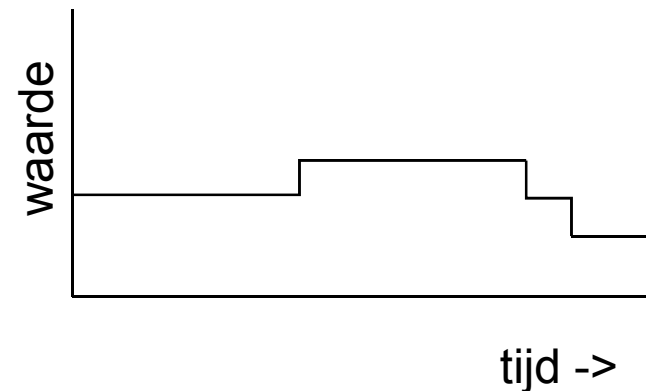
Tijdslijn

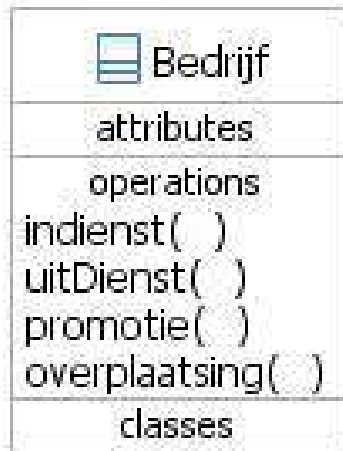

- Een tijdslijn is een aantal records waarin we het verloop in de geldige tijd van een gegeven weergeven.
- Op ieder moment één waarde.
- Waarde functioneel afhankelijk van tijd.

WERKTALS

BADGENR	GEDURENDE	FNCCODE
101	[2:3]	ADMN
101	[4:7]	TSTR

medewerkers

functiehouders

werktBij

werktAls

afdeling

functie

[0..*]

[0..*]

HRM systeem voorbeeld

Data HRM systeem

Functie

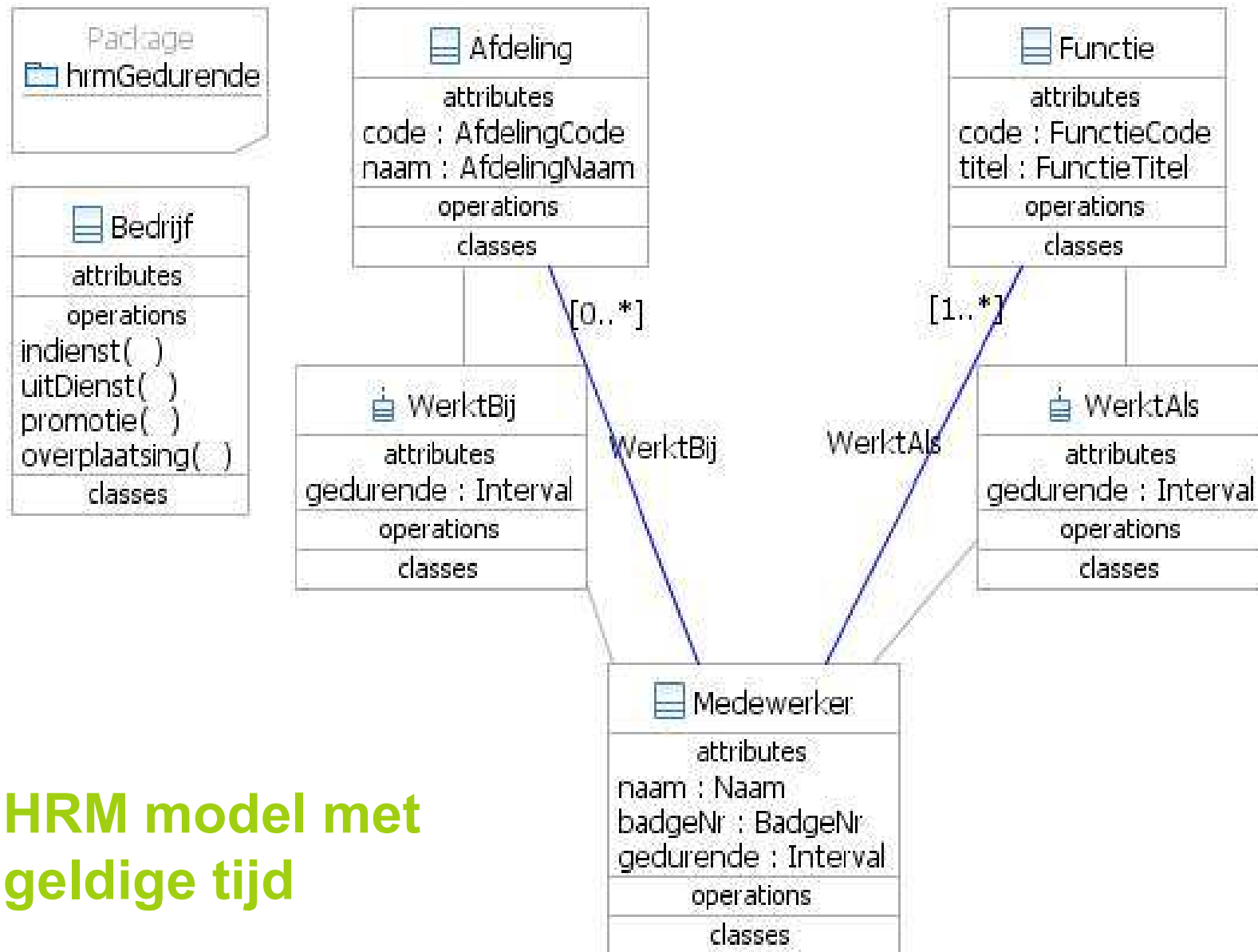
FNCCODE	TITEL
JPRG	Java programmeur
VKPR	Verkoper
INKP	Inkoper
TSTR	Tester
ADMN	Administrateur

Afdeling

AFDCODE	AFDELINGNAAM
OS	Ontwikkelstraat
QA	Kwaliteitscontrole
BK	Boekhouding

Medewerker

BADGENR	NAAM	FNCCODE	AFDCODE
101	Fred	TSTR	QA
102	Gerda	JPRG	OS
103	Bart	ADMN	BK

HRM model met geldige tijd

Medewerker Fred met tijdlijnen

- Methode: gedurende met EOT als sinds.
- Alternatief: aparte attributen voor sinds.

MEDEWERKER

BADGENR	GEDURENDE	NAAM
101	[2:7]	Fred
102	[4:EOT]	Gerda

WERKTALS

BADGENR	GEDURENDE	FNCCODE
101	[2:3]	ADMN
101	[4:7]	TSTR

WERKTBIJ

BADGENR	GEDURENDE	AFDCODE
101	[2:5]	BK
101	[6:7]	QA

Kolommen zijn nu aparte tijdlijnen geworden.

Problemen in tijdlijnen.

- De volgende dingen kunnen fout gaan in tijdlijnen:
  - !! Overlappende intervallen met dezelfde waarde.
  - !! Overlappende intervallen met conflicterende gegevens.
  - !! Aansluitende intervallen met dezelfde waarde.

WERKTALS (conflicterend!)

BADGENR	GEDURENDE	FNCCODE
101	[2:3]	ADMN
101	[2:6]	ADMN
101	[5:6]	TSTR
101	[7:7]	TSTR

Packed en Unpacked

- Packed formaat
  - Geen overlap tussen intervallen
  - Aansluitende intervallen met zelfde waarde samengenomen
- Unpacked
  - Intervallen met lengte één.
  - Niet overlappend

WERKTALS (packed op gedurende)

BADGENR	GEDURENDE	FNCCODE
101	[2:3]	ADMN
101	[4:7]	TSTR

WERKTALS (unpacked op gedurende)

BADGENR	GEDURENDE	FNCCODE
101	[2:2]	ADMN
101	[3:3]	ADMN
101	[4:4]	TSTR
101	[5:5]	TSTR
101	[6:6]	TSTR
101	[7:7]	TSTR

Wat is er moeilijk aan?

- Intervallen
logisch één attribuut,
fysiek twee attributen (begin en einddatum)
- Wat is eigenlijk de primaire sleutel?
badgenr?, gedurende? , begindatum?
- En hoe zit het met verwijssleutels?
- Hoe moet het met overlappende en aansluitende intervallen?
- Hoe combineer je de gegevens van de twee tijdlijnen?

De gevolgen voor uw project

- In functiepunten is het maar een fractie meer als het een tabel is met toch al veel attributen.
- Een update op een tijdlijn om een willekeurige periode te muteren kost 10-15 SQL statements.
- En dan hebben we alleen nog maar de mutatie uitgeschreven, nog geen temporale businesslogica.
- En er is ook nog een transactietijd dimensie.
- Adding manpower to a late project .. Fred Brooks.

Temporale data in het relationele model

- Het is mogelijk om u_operaties te definiëren om temporale data te behandelen in het relationele model. (C.J. Date)
- Daarmee hebben we nog geen temporale database.
- Maar deze u_operaties kunnen wel op een eenvoudige manier als patterns in het domeinmodel worden opgenomen.
- En zo kunnen we de complexiteit reduceren.

Using (gedurende) join (u_join)

Using (gedurende)

WERKTBIJ

BADGENR	GEDURENDE	AFDCODE
101	[2:5]	BK
101	[6:7]	QA

JOIN

WERKTALS

BADGENR	GEDURENDE	FNCCODE
101	[2:3]	ADMN
101	[4:7]	TSTR

=

ARBEIDSHISTORIE

BADGENR	GEDURENDE	AFDCODE	FNCCODE
101	[2:3]	BK	ADMN
101	[4:5]	BK	TSTR
101	[6:7]	QA	TSTR

Met unpacked data werkt een gewone join wel.

WERKTBIJ

BADGENR	GEDURENDE	AFDCODE
101	[2:2]	BK
101	[3:3]	BK
101	[4:4]	BK
101	[5:5]	BK
101	[6:6]	QA
101	[7:7]	QA

join

WERKTALS

BADGENR	GEDURENDE	FNCCODE
101	[2:2]	ADMN
101	[3:3]	ADMN
101	[4:4]	TSTR
101	[5:5]	TSTR
101	[6:6]	TSTR
101	[7:7]	TSTR

=

Arbeidshistorie

BADGENR	GEDURENDE	AFDCODE	FNCCODE
101	[2:2]	BK	ADMN
101	[3:3]	BK	ADMN
101	[4:4]	BK	TSTR
101	[5:5]	BK	TSTR
101	[6:6]	QA	TSTR
101	[7:7]	QA	TSTR

Samenstelling van u_join

using (gedurende) werktbij join werktals

=

1. Unpack tabel werktbij op gedurende
  2. Unpack tabel werktals op gedurende
  3. Join deze twee
  4. Pack het resultaat op gedurende
- En het goede nieuws: dit kan ook zonder de data fysiek te unpacken.

Projecties

ARBEIDSHISTORIE

BADGENR	GEDURENDE	AFDCODE	FNCCODE
101	[2:3]	BK	ADMN
101	[4:5]	BK	TSTR
101	[6:7]	QA	TSTR

u_project van afdcode

u_project van fnccode

WERKTBIJ

BADGENR	GEDURENDE	AFDCODE
101	[2:5]	BK
101	[6:7]	QA

WERKTALS

BADGENR	GEDURENDE	FNCCODE
101	[2:3]	ADMN
101	[4:7]	TSTR

Andere u_operators

- Temporale primary key en temporale foreign key.
- Temporale delete en update operaties.
(terugwerkende kracht mutaties)

WERKTBIJ

BADGENR	GEDURENDE	AFDCODE
101	[2:5]	BK
101	[6:7]	QA

+

update

BADGENR	GEDURENDE	AFDCODE
101	[5:6]	OS

=

WERKTBIJ

BADGENR	GEDURENDE	AFDCODE
101	[2:4]	BK
101	[5:6]	OS
101	[7:7]	QA

Zesde normaalvorm

- We hadden ook arbeidshistorie als entiteit kunnen kiezen in de database.
- Door projectie kunnen we dan werktbij en werktals weer terugkrijgen.
- Dit is te zien als een zesde normaalvorm.
- Met dezelfde criteria als andere normalisaties, redundantie versus sneller retrieval als join niet nodig is.

Hoe dit te doen met Hibernate

1. Definieer een tijdeenheid.
2. Implementeer deze. Vermijd `java.util.Date` en `java.util.Calendar`.
3. Maak een interval met begindatum einddatum.
4. Definieer operaties op de intervallen:
voor, raakt, overlapt, start, eindigt, omvat, gelijk

Hoe dit te doen met Hibernate

- Maak mappings voor de associaties als `orderedSets`.
- Het wordt geordend op de intervallen:
`compare = 0` als intervallen gelijk
`a < b` als `a` before `b` of `a` raakt `b`
`b > a` als `b` before of `b` raakt `a`
anders: `krak` -> `NotPackedException`

Tijddlijnen

- SortedSets als tijddlijn collectie.
- Elementen moeten vergeleken kunnen worden op interval (compare) en op inhoud (gelijk).
- Er moet een methode zijn om het interval te splitsen (copie of clone) voor mutaties.

Tijdlijn methodes

- update (TijdlijnElement e)
voegt e toe aan de collectie. Knijpt overlappende intervallen bij en voegt samen als het naast een element met zelfde waarde komt. Tijdlijn blijft packed.
- delete (Interval i)
Knijpt overlappende stukken af, of splitst intervallen of verwijdert elementen.
- project, join, erase clip.
- Implementatie: subklasse of wrapper.

Codevoorbeeld Test interval operatie voor()

```
@Test
public void testVoor() {
    assertTrue("" + i1, i1.voor(interval));
    assertFalse("" + i2, i2.voor(interval));
    assertFalse("" + i3, i3.voor(interval));
    assertFalse("" + i4, i4.voor(interval));
    assertFalse("" + i5, i5.voor(interval));
    assertFalse("" + i6, i6.voor(interval));
    assertFalse("" + i7, i7.voor(interval));
    assertFalse("" + i8, i8.voor(interval));
    assertFalse("" + i9, i9.voor(interval));
    assertFalse("" + i10, i10.voor(interval));
    assertFalse("" + i11, i11.voor(interval));
    assertFalse("" + i12, i12.voor(interval));
    assertFalse("" + i13, i13.voor(interval));
}
```


Tijdlijn TestFixture met naam van de maand als waarde.

```
protected void setUp() throws Exception {  
    super.setUp();  
    ArrayList<TestHelper> lijn = new ArrayList<TestHelper>();  
    lijn.add(new TestHelper(20040101,20040131,"januari"));  
    lijn.add(new TestHelper(20040201,20040229,"februari"));  
    lijn.add(new TestHelper(20040301,20040331,"maart"));  
    lijn.add(new TestHelper(20040401,20040430,"april"));  
    lijn.add(new TestHelper(20040501,20040531,"mei"));  
    fixture = new Tijdlijn<TestHelper>(lijn, this);  
}
```


Een tijdlijn test

```
public void testVerwerkRegel4b() {  
    TestHelper rgl = new TestHelper(20040310,20040410,"maart");  
    // Zo eenvoudig is een terugwerkende kracht mutatie:  
    fixture.verwerkRegel(rgl);  
    TestHelper[] voorsp = {  
        new TestHelper(20040101,20040131,"januari"),  
        new TestHelper(20040201,20040229,"februari"),  
        new TestHelper(20040301,20040410,"maart"),  
        new TestHelper(20040411,20040430,"april"),  
        new TestHelper(20040501,20040531,"mei")  
    };  
    controle(voorsp);  
}
```


Conclusies

- Het is mogelijk complexiteit te reduceren door goede patterns voor temporale data gebaseerd op u_operators.
- De operaties zouden in database producten beschikbaar moeten komen. Al 15 jaar weinig voortgang (TSQL).
- Er zijn diverse papers en dissertaties beschikbaar in de academische wereld. Nog niet alle patronen zijn volwassen.